

**การดำเนินการและประเด็นการเจรจาต่อเนืองที่สำคัญ
หลังการประชุมระดับรัฐมนตรี WTO ครั้งที่ 9 (MC9) ที่บาหลี
(Post Bali Agenda)**

ปัจจุบัน ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ยังคงอยู่ระหว่างการเจรจาการค้ารอบโดฮา (DDA) ที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 จนกระทั่งล่าสุดที่สมาชิกเพิ่งประสบความสำเร็จในการสรุปผลการประชุมระดับรัฐมนตรี WTO ครั้งที่ 9 (MC9) ที่บาหลี เมื่อเดือนธ.ค. 2556 (ค.ศ. 2013) ในครั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของไทยในการติดตามประเด็นการเจรจาและดำเนินการต่อเนืองที่สำคัญภายหลังจาก MC9 คณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลก (คพท.) ณ นครเจนีวา ได้จัดทำเอกสารเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่บาหลีและเพื่อใช้ประกอบในการกำหนดทำที่เจรจาจัดทำแผนงาน (Post Bali Work Program) ต่อไปดังนี้

สถานะปัจจุบัน

1. MC9 สามารถทยอยบรรลุข้อตกลงที่สำคัญบางเรื่องภายใต้ DDA ได้ โดยเฉพาะความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า (trade facilitation) ประเด็นที่เกี่ยวกับการค้าสินค้าเกษตรบางเรื่อง (some issues under agriculture) และประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาบางเรื่อง (some issues under development and LDC issues) ทั้งนี้ MC9 ได้ออกปฏิญญารัฐมนตรีที่บาหลี (Bali Ministerial Declaration) ที่นอกจากให้การรับรองข้อตกลงดังกล่าวแล้ว ยังกำหนดให้สมาชิกดำเนินงานต่างๆ ต่อเนือง (post-Bali work) ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่

1.1. การปฏิบัติตามข้อตกลงที่สรุปผลใน MC9 ดังกล่าวข้างต้น (post-Bali implementation) รวมทั้ง เรื่องสำคัญอื่นๆ ที่สมาชิกยังต้องดำเนินการด้วย

1.2. การจัดทำแผนงานเจรจา (post-Bali work program) เพื่อกำหนดขอบเขตประเด็นเจรจาที่ต้องการผลักดันภายใต้ DDA โดยเฉพาะเรื่อง agriculture และ development and LDC issues รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่สำคัญภายใต้ DDA ด้วย ทั้งนี้สมาชิกจะต้องจัดทำ work program ให้เสร็จภายใน 1 ปี (ภายในกลางเดือน ธันวาคม 2557)

2. นาย Roberto ผู้อำนวยการใหญ่ WTO และสมาชิกได้เริ่มหารือในโอกาสต่างๆ เช่น การหารือของรัฐมนตรี WTO บางประเทศ ที่เมืองดาวอส เมื่อเดือนม.ค. 2557 (Informal WTO Ministerial Gathering: IMG) และการประชุม Trade Negotiations Committee (TNC) เมื่อเดือนก.พ. 2557 เพื่อพิจารณาหลักการและขอบเขตประเด็นเจรจาภายใต้ DDA ที่ต้องการให้เป็นส่วนหนึ่งของ post-Bali work program โดยยังไม่มีข้อสรุปใดในขณะนี้ สมาชิกยังคงเปิดกว้าง (open mind) ในการรับฟังข้อเสนอประเด็นเจรจาระหว่างกัน โดยประเด็นต่างๆ ภายใต้ DDA ยังมีโอกาสถูกหยิบยกได้ทั้งสิ้น ซึ่งรวมถึงประเด็นการเจรจาเปิดตลาด (market access) ภายใต้การค้าสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม และการค้าบริการ ด้วย

3. พร้อมกันนี้ สมาชิกบางส่วนอาจผลักดันประเด็นเจรจาอื่นๆ ที่อยู่นอกกรอบ DDA (non-DDA issues) ให้คู่ขนานไปกับการเจรจาใน work program ด้วย โดยเฉพาะการเจรจาแบบหลายฝ่าย (plurilateral) เรื่อง การเจรจายกเลิกภาษีสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศ (ITA expansion) ที่ยังคงค้าง การเจรจายกเลิกภาษีสินค้า

สิ่งแวดล้อม (environmental goods) ที่สมาชิกบางประเทศนำโดย สหรัฐฯ เฝ้าประกาศเจตนารมณ์ต้องการเจรจา ในช่วงการประชุม IMG ที่ดาวอส และการเจรจาข้อตกลงการค้าบริการฉบับใหม่ (Trade in Services Agreement: TISA) นอกจากนี้ สมาชิกบางประเทศยังมีความสนใจที่จะหยิบยกเรื่อง การลงทุน (investment) และนโยบายการแข่งขัน (competition policy) อีกครั้ง หลังจากที่สมาชิกเคยตกลงเมื่อปี ค.ศ. 2004 แล้วว่า Singapore issues ทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ investment, competition policy และ transparency in government procurement จะไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งใน DDA แล้ว แต่หากจะผลักดัน Singapore issues ต่อ ก็อาจจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมระดับรัฐมนตรี WTO อีกครั้ง

ข้อมูลประเด็นสำหรับการเจรจาและดำเนินการต่อเรื่องที่สำคัญ

4. เพื่อให้ทราบถึงภาพรวม และสามารถคาดการณ์ถึงทิศทางการเจรจาและดำเนินงานภายใต้ WTO ที่สำคัญนับจากนี้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมฝ่ายไทยและทันต่อสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น คมท. จึงได้จัดทำข้อมูลประเด็นสำหรับการเจรจาและดำเนินการต่อเรื่องที่สำคัญ ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลในแต่ละประเด็นที่สำคัญโดยจัดเป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ

4.1. post-Bali implementation – กลุ่มนี้จะมีขอบเขตของประเด็นที่ชัดเจนเนื่องจากเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องตามมติของ MC9 ซึ่งประกอบด้วย trade facilitation, some issues under agriculture, some issues under development และ some issues under TRIPS

4.2. post-Bali work program – กลุ่มนี้ยังไม่มีขอบเขตที่ชัดเจน และสมาชิกจะต้องกำหนดขอบเขตประเด็นให้เสร็จภายใน 1 ปี ในขั้นนี้ คมท. จึงนำเสนอขอบเขตประเด็นโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1) ประเด็น DDA ที่ระบุใน Bali Ministerial Declaration ได้แก่ agriculture และ development และ
2) ประเด็น DDA อื่นที่เหลือ ซึ่งประเด็นเหล่านี้จะมีความเป็นไปได้มากน้อยแตกต่างกันในการที่จะถูกบรรจุอยู่ใน work program ดังกล่าว

4.3. non-DDA issues – กลุ่มนี้ถือว่าเป็นงานที่นอกเหนือ work program แต่เป็นประเด็นที่สมาชิกที่สำคัญบางประเทศให้ความสำคัญ และมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดผลลัพธ์ของการเจรจาอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป ได้แก่ Environment, ITA expansion, Competition, Investment และเรื่องอื่นที่ยังอยู่นอกกรอบ WTO เช่น TISA เป็นต้น

5. ในการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว คมท. ได้จัดทำเอกสารข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ฉบับได้แก่

5.1. ตารางกรอบเวลาประเด็นสำหรับการเจรจา/ดำเนินการต่อเรื่องที่สำคัญ – ซึ่งจะสรุปกรอบเวลาการดำเนินงานในแต่ละประเด็นที่สำคัญ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการทำงานของไทย

5.2. ตารางภาพรวมประเด็นสำหรับการเจรจา/ดำเนินการต่อเรื่องที่สำคัญ – ซึ่งจะเน้นประเมินสถานการณ์ และปัจจัยหรือเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายในแต่ละประเด็น

5.3. เอกสารข้อมูลเพิ่มเติมในแต่ละประเด็น – ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลวิเคราะห์เพิ่มเติมประกอบตารางภาพรวมฯ ข้างต้น